

Bakgrunn for vedtak

Søknad om økt vannuttak fra Heimsvatnet

Hemne kommune i Trøndelag

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Lerøy Midt AS
Referanse	201201376-42
Dato	31.10.2018
Notatnummer	KI-notat 24/2018
Ansvarlig	Gry Berg
Saksbehandler	Silje Aakre Solheim

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	2
Høring og distriktsbehandling	5
NVEs vurdering	18
NVEs konklusjon	21
Forholdet til annet lovverk	22
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven	23

Sammendrag

Lerøy Midt AS fikk den 23.1.2013 konsesjon til regulering og uttak av vann fra Heimsvatnet. Vannet brukes til produksjon av settefisk. NVE har nå mottatt en søknad om å øke vannuttaket fra Heimsvatnet fra et gjennomsnitt på 3 m³/min til et gjennomsnitt på 8 m³/min. Maksimalt vannuttak vil fortsatt være 13 m³/min. Reguleringshøyder, slipp av minstevannføring osv. er ikke omsøkt endret. Den planlagte endringen innebærer ikke noen nye fysiske inngrep eller endringer i infrastruktur, med unntak av en mindre omlegging av den nederste delen av vannledningen inn mot anlegget. Bakgrunnen for søknaden er at Lerøy Midt AS ønsker å utvide produksjonen av settefisk fra 1120 tonn til 4500 tonn. Denne økningen skal gjøres gjennom økt størrelse på fisken og ikke i økt antall fisk.

De aller fleste prosjekt vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

Belsvik settefisk representerer et betydelig bidrag til produksjon av smolt i regionen. En økning i størrelsen på smolten i anlegget i Belsvik medfører at fisken får kortere tid på sjø, og man begrenser sjansen for sykdom, lakselus og andre parasitter. Økt vannuttak vil etter NVEs mening først og fremst kunne være negativt for sjøørreten i utløpsbekken fra Heimsvatnet. NVE mener at minstevannføring og overløp over dammen vil være tilstrekkelig for å opprettholde et visst vanndekt areal i elva. Høringsuttalelser peker på at det er for høy vannstand i Heimsvatnet som oppleves som en ulempe for allmennheten. NVE mener at man med det nå omsøkte vannuttaket vil sørge for at vannstanden sjeldnere enn i dag vil ligge helt oppe på HRV. NVE mener at fordelene med smoltproduksjon overstiger de ulempene det omsøkte vannuttaket vil ha for allmenne og private interesser.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Lerøy Midt AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til økt vannuttak fra Heimsvatnet. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Søknad

NVE mottok den 23.1.2018 følgende søknad fra Lerøy Midt AS, avd. settefisk:

«Lerøy Midt AS, avd. settefisk ønsker å øke uttak av vann fra Heimsvatnet, Hemne kommune, Sør-Trøndelag, og søker herved om følgende tillatelser:

Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- *Øke uttak av vann fra Heimsvatnet til settefiskproduksjon med tilgrensende aktivitet (fra snitt 3 m³/min til snitt 8 m³/min, maks 13 m³/min)*

Andre tillatelser i eksisterende konsesjon søkes videreført. Nødvendige opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagte utredninger, og siden det kun er økt uttak som søkes endret vil mange av punktene være lik forrige søknad, datert 22.02.2012.»

Belsvik settefiskanlegg omsøkte hoveddata

TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	10,6
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	13,0
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	39
Middelvannføring	l/s	413
Alminnelig lavvannføring	l/s	58
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	53
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	64

SETTEFISKANLEGGET

Inntak	moh.	37
Avløp	moh.	5
Lengde på berørt elvestrekning	m	2000
Maksimal produksjon	tonn	4500
Vannuttak, snitt	l/s	133
Vannuttak, maks	l/s	217
Minstevannføring	l/s	58
Vannledning, diameter	mm	400 og 315
Vannledning, lengde	m	1550

MAGASIN

Magasinvolum	mill. m ³	1,05
HRV	moh.	44,9
LRV	moh.	43,9

Om søker

Lerøy Midt AS er et integrert havbruksselskap med egen rognprodusent, 5 settefiskanlegg, 2 anlegg for rognkjeksproduksjon, 54 matfiskkonsesjoner for laks, slakteri og foredlingsanlegg i Midt-Norge. Selskapet er et datterselskap av det børsnoterte sjømatkonsernet Lerøy Seafood Group ASA i Bergen, og har hovedkontor på Hestvika i Hitra kommune.

Beskrivelse av området

Vi viser til bakgrunn for vedtak av 23.1.2013.

Erfaring med dagens vannuttak

Lerøy Midt AS tok over anlegget den 1.1.2005 og startet med systematiske registreringer av vannstanden i 2006. Siden da har det vært registrert vannstand under LRV en gang hvor det i en periode på 3 uker var inntil 15 cm under LRV.

Gjennomsnittlig årlig vannforbruk fram til resirkuleringsanlegget ble tatt i bruk har ligget på 9,85 m³/min, og maksimalt årlig gjennomsnittlige vannuttak på 10,66 m³/min (Tabell 1).

Lerøy Midt AS har ikke registrert at reguleringen har ført til negative konsekvenser for allmennheten selv om vannet i perioder har vært nedtappet til LRV.

Etter at dagens anlegg ble satt i drift i 2013 har Lerøy Midt AS ikke hatt utfordringer med lav vannstand i Heimsvatnet. Det som observeres er at det i perioder er behov for å senke demningen for ikke å få for høy vannstand i vatnet. Vannforbruket i dagens anlegg er i gjennomsnitt ca. 2 m³/min (Tabell 1).

Tabell 1. Tidligere og dagens vannforbruk ved settefiskanlegget

Måned	Gjennomsnittlig vannforbruk i gammelt anlegg (m ³ /min)	Maksimalt vannforbruk i gammelt anlegg (m ³ /min)	Gjennomsnittlig forbruk i dagens anlegg (2016) (m ³ /min)
Januar	8,9	9,3	2,0
Februar	9,8	10,2	2,3
Mars	10,8	11,2	2,5
April	11,6	11,8	2,3
Mai	9,6	12,2	1,9
Juni	8,5	9,2	2,1
Juli	9,8	10,1	2,2
August	11,1	11,7	2,2
September	11	12,3	1,9

Oktober	10,1	11	1,4
November	9	10,5	1,8
Desember	8	8,4	1,7

I 2015 ble demningen i Heimsvatnet renoveret. En ny målestasjon med system for måling av minstevannføring ble etablert, og i forbindelse med denne ble det også laget en passasje for oppgang av fisk.

Hydrologisk grunnlag

Settefiskanlegget benytter et nedbørfelt på 10,6 km² ved inntaket og middelvannføringen er beregnet til 413 l/s. Effektiv innsjøprosent er på 9,9 %. Vassdraget har dominerende flomperioder om høsten og om vinteren, men flom kan opptre hele året. Laveste vannføring opptrer gjerne om sommeren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 53 og 64 l/s. alminnelig lavvannføring for vassdraget er beregnet til 58 l/s. Gjennomsnittlig vannuttak er i dag på 3 m³/min (50 l/s), men ønskes økt til 8 m³/min (133 l/s). Maksimalt vannuttak vil fortsatt være 13 m³/min (217 l/s). Det slippes en minstevannføring på 58 l/s hele året.

Vannføring i Belsvikvassdraget og planlagt vannuttak fra Heimsvatnet:

Måned	Midlere vannføring normalt år (1993) m ³ /min	Midlere vannføring tørt år (2009) m ³ /min	Planlagt vannuttak m ³ /min	Slipp av minstevannføring m ³ /min
Januar	24,14	27,28	8,27	3,48
Februar	38,30	31,09	8,21	3,48
Mars	39,34	19,83	6,96	3,48
April	18,45	16,99	9,46	3,48
Mai	20,47	10,97	5,95	3,48
Juni	16,82	3,49	9,88	3,48
Juli	25,34	3,95	5,14	3,48
August	34,57	16,07	8,27	3,48
September	26,45	44,77	7,65	3,48
Oktober	36,06	30,27	7,35	3,48
November	3,68	6,59	9,46	3,48
Desember	12,14	12,11	6,16	3,48

Teknisk plan

Fysiske tiltak

Dammen i Heimsvatnet ble renoveret i 2015. Det er ikke planlagt endringer på dam, reguleringshøyder og slipp av minstevannføring med denne søknaden. Inntak og rørgate vil også være de samme, med unntak av en mindre omlegging av den nederste delen av rørgata. Her er det behov for en omlegging på grunn av oppføring av et nytt bygg i eksisterende trase. Dette bygget må behandles etter plan og bygningsloven.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE har ikke vært på befaring i området i forbindelse med denne planendringssøknaden. Vi mener tidligere befaring er tilstrekkelig for å kunne vurdere denne søknaden. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Hemne Kommune

«...

Før Lerøy Midnor AS installerte resirkuleringsteknologi ved sitt anlegg i Belsvika i 2013 var gjennomsnittlig vannforbruk på ca. 10,1 m³/min. Etter dagens anlegg ble etablert ble gjennomsnittlig vannforbruk redusert til 2 m³/min samtidig som produksjonen av smolt ble vesentlig utvidet. Det ble samtidig sikret et helårs vannslipp i Belsvikbekken (3,48 l/min) og innretningen som skulle hindre laks- og sjørret å vandre opp i Heimsvatnet ble fjernet. I vassdragskonsesjonen som ble gitt av NVE den 23.01.2013 ble det stilt krav om at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget skal opprettholdes.

Det er positivt at Lerøy Midnor AS nå planlegger å undersøke hvorvidt dagens demning slipper forbi laks- og sjørret. Det forutsettes at fiskens frie gang i vassdraget sikres og at dette følges opp videre.

Søknaden medfører en vesentlig økning av det gjennomsnittlige vannuttaket fra Heimsvatnet. Dette forventes å medføre hyppigere og lengre perioder der det kun slippes minstevannføring i Belsvikbekken, samt en mer aktiv bruk av reguleringsmagasinet. Størrelsen på minstevannføringen blir viktigere enn før for å ivareta økologien i Belsvikbekken. I Søavassdraget viser undersøkelser som er utført av NTNU-Vitenskapsmuseet at sjørretens vandringer mellom sjø og elv i hovedsak foregår i perioden midten av mars – til midten av mai, slutten av mai til midt juni, samt slutten av september til midten av oktober. Det anbefales å regulere vannslippet slik at økologien i Belsvikbekken, herunder fiskens frie gang, tas hensyn til og satte miljømål for vassdraget oppnås. Vannstandsendringer i innsjøer kan generelt gi konsekvenser for produksjonen av vannplanter og bunndyr i de grunnere områdene samt fiskens mulighet til å nå gyteplasser i tilstøtende bekkedrag. Det oppfordres til at Lerøy

Midnor AS bidrar inn i arbeidet med kunnskapsinnhenting og sikring av miljømålene for Heimsvatnet som er satt gjennom vannforskriftsarbeidet.

Hemne kommune har de siste årene fått tilbakemeldinger fra publikum om forhøyede nivåer av vannstand i Heimsvatnet, noe som har medført ulempe for ferdsel ved strandområdene øst i Heimsvatnet. Dette er et område som Hemne kommune tilrettelegger for friluftsliv for allmennheten.

Vannstand- og vannføringskurver i mottatte søknadsdokumenter bekrefter at vannnivået til tider har fraviket kravene til vannstand i innsjøen. Det forventes at eksisterende reguleringsreglement ivaretar friluftsinnteressene, men det er imidlertid viktig at reglementet blir fulgt da små endringer i vannnivå gir store endringer i vanndekt areal ved de langgrunne strandområdene. For øvrig oppfordres det til at regulanten bidrar med avbøtende tiltak dersom reguleringen av vassdraget medfører ulemper for friområdet øst i Heimsvatnet.»

Fylkesmannen i Trøndelag

« ...

Fylkesmannens vurdering

Økt vannbruk som omsøkt vil føre til mindre vann i Belsvikvassdraget ved at antall flommer med overløp ved dammen blir færre. Flommer er avgjørende for å holde hulrom mellom steiner åpne. Disse er «boliger» for rogn, yngel og ungfisk. Uten flommer vil bunnsubstratet få mer sediment og mer begroing, noe som ødelegger gyte- og leveområder til laksefisk. Flommer er også en kjent utløsende faktor for fiskevandring oppover i et vassdrag. Med færre flommer vil fiskeoppgangen i Belsvikelva trolig blir dårligere enn i dag.

I søknaden oppgis det at fiskesperren er fjernet og at passasjen gjennom dammen er etablert jf. krav i konsesjonen. Etterundersøker viser imidlertid at innretningene som skal sikre fiskevandringen i vassdraget (opp- og nedvandring) ikke fungerer som forutsatt.

Det er ikke gjennomført undersøkelser av virkningen av dagens vannbruksregime på storlom. Med utvidet vannbruk vil vannstandsendingene bli hyppigere og gjennomsnittlig større (selv om vannstanden generelt sett kan bli enklere å holde ved eller under HRV).

Middelavløpet i enkeltår kan i stor grad avvike fra normalavløpet. Dette er det viktig å ta i betraktning, fordi tålegrensene for naturlig fauna må overholdes med sikker margin til enhver tid. Tålegrensene er vanskelig å fastsette/dokumentere, noe som betyr at det må være gode marginer som ivaretar de aktuelle hensyn. Det er relativt høy usikkerhet knyttet til avrenningskartet (opp mot 20 %). De siste årene har flere settefiskanlegg opplevd perioder med behov for å underskride LRV (om vinteren særlig). Utredningen viser blant annet at i en tørr sommersituasjon, med nedtappet magasin til sommervannstand og uten tilførsel av regnvann, kan det tappes fra magasinet i 55 dager før LRV nås (vannforbruk på 8 m³/min). Sjansen for å komme i en situasjon med vannmangel øker betydelig med nytt reguleringsregime.

Vi tilrår at det ikke gis tillatelse til utvidet vannbruk før avdekte mangler er utbedret og god funksjon for laksefisk, ål og storlom er sikret og dokumentert. Godt nok grunnlag for å ta stilling til om det finnes marginer til utvidet vannbruk for settefiskproduksjon er ikke tilstede

på nåværende tidspunkt slik vi ser det. Skulle det likevel bli gitt tillatelse, mener vi at denne må gjøres tidsavgrenset (prøvereglement) og med vilkår som ivaretar naturhensynene i vassdraget.

For øvrig viser vi til vår uttalelse til konsesjonssøknaden fra 2012 (datert 03.09.2012).»

Trøndelag fylkeskommune

«Det vil ikke bli gjort endringer i eksisterende infrastruktur. Rørgaten fra Heimsvatnet og ned til anlegget samt demning med fiskepassasje skal ligge urørt, med unntak av siste del inn til anlegget. Veier og annen infrastruktur endres ikke.

Søker ønsker å opprettholde muligheten til å regulere mellom kotene 44,9 og 43,9 som sikkerhet ved ekstreme situasjoner som langvarig tørke eller brudd i kraftforsyningen til anlegget. Søker ønsker også å videreføre dagens sommerregulering som innebærer en senkning av vannstanden ned til vannets naturlige kotehøyde, 44,5 i perioden 15.6 til 31.8. Dette for å bevare badestranden på østsiden av vannet.

Settefiskanlegget har ett inntakspunkt for ferskvann, ca. 150 meter ut i Heimsvatnet (i sørøstre del). Det er rør av typen PE SDR26 som ble benyttet da anlegget ble bygd. Rørene har en total kapasitet på 13 m³/min og ligger nedgravd fra inntakspunktet i Heimsvatnet og ned til settefiskanlegget nede ved sjøen.

Ut fra overnevnte har ikke Trøndelag fylkeskommune merknader til søknaden.»

Mattilsynet

*«Mattilsynet vurderer saken slik ut fra hensyn til fiskevelferd/helse:
Vannkilden brukes allerede til settefiskanlegget, slik at vi anser at en økning i gjennomsnittlig vannuttak ikke vil påvirke fiskehelse/velferd – om de får tillatelse til økt produksjon.
Lokaliteten er ikke drikkevannskilde, og derfor lite aktuell for uttalelse sett fra drikkevannshensyn.*

Mattilsynet har ingen øvrige kommentarer/innvendinger.»

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Trøndelag

« ...

Våre merknader

Vi bemerker oss at utredningen fra 2017 peker på to nødvendige tiltak for å utrede og utbedre demningen øverst i Belsvikbekken med tanke på fiskevandring. Tiltakshaver foreslår å overvåke demningen i 2018 for å se om det må gjøres forbedringer. Vi mener konsesjonen kun kan gis med et forbehold om at hvis overvåkingen avdekker at demningen utgjør et vandringshinder, må tiltakshaver utbedre dette så fort som mulig. Søknaden er noe vag på akkurat dette punktet, selv om det nevnes at tiltakshaver skal gjøre en vurdering etter overvåkningsperioden. Om overvåkingen viser at demningen er et vandringshinder, stiller vi oss bak det utredningen fra 2017 foreslår med endring av overløp og kulp, samt fortsette overvåkingen i etterkant.

Den nevnte rapporten fra 2017 er bestilt for å utrede effekten av demningen, med spesielt fokus på fisk og vandring. Her fokuseres det i hovedsak på selve demningen, noe som også gjenspeiler seg i konsesjonssøknaden. Resultatene fra el-fisket tyder riktignok på at hele bekken kan være negativt påvirket, og da spesielt knyttet til en kulvert under den øverste broen. Det hjelper lite å utbedre overløp og kulp ved demningen om det knapt kommer seg fisk opp dit. Søknaden viser til at kulverten er bygget som anbefalt av diverse håndbøker, men det kan allikevel ikke utelukkes at reguleringen har, og vil virke negativt på kulvertens effekt uavhengig om det er en naturlig gradient og kulverten i teorien skal fungere. Særlig med tanke på at vannføringen i perioder vil bli mindre enn den var under forrige konsesjon (som det fremgår av søknaden).

Resultatene fra el-fisket på begge sider av kulverten er såpass entydige at vi mener det er helt nødvendig å utrede i hvilken grad denne er et vandringshinder, og eventuelt hvilke avbøtende tiltak som bør gjøres rundt. Det ble ikke fanget laks ovenfor denne kulverten i noen av rapportene, men den siste rapporten viser at det har forekommet gyting i vassdraget. Vi ser av bilder fra rapporten i 2009 at bekken blir veldig påvirket ved lav vannføring, så et potensielt tiltak kan være å modifisere bekkeløpet noe (skape kulper og vandringsveger) slik at fisken får bedre levevilkår ved lav vannføring. I konsesjonen fra 2013 påpekes det i punkt 5.1 at konsesjonæren plikter å opprettholde og kompensere for eventuell påvirkning av inngrepet, men resultatene fra el-fisket i 2017 tyder på at dette ikke i stor nok grad er fulgt opp. Det ble også påpekt av Fylkesmann i Sør-Trøndelag at sikring av vandringsveg måtte settes som konsesjonsvilkår. Om tiltakshaver frasier seg ansvaret for kulverten må det avklares mellom kommunen (som eier vegen over) og tiltakshaver hvem som får det formelle ansvaret for en eventuell utbedring av kulvert. NVE bør sette denne avklaringen som konsesjonsvilkår. Et annet mulig vilkår kan være å pålegge overvåkning av kulverten for å finne ut om den fungerer. Det er ikke usannsynlig at den gjør det, men at fisken slipper seg ned grunnet lav vannstand eller andre hindre rett ovenfor kulverten. Det viktigste er uansett at dette utredes så snart som mulig slik at de andre tiltakene heller ikke blir forgjeves.»

Jon Væge

«Ønsker med dette å kommentere Lerøy Midt As sin søknad om økt vannuttak fra Heimsvannet.

Som grunneier ønsker jeg å forsikre meg om at vannstanden ikke øker ytterligere slik den har gjort de siste årene. Økt vannstand har medført at det ofte har blitt nærmest umulig å legge fra seg båt på stranden på vestsiden av vannet. Jeg har kun eiendom på stranden, og ikke rett til å legge fra meg båt på andre grunneieres eiendom ovenfor stranden.

På konsesjonssøknaden er det flere steder nevnt at østsiden benyttes som badeplass på sommeren. Dette er også situasjonen på vestsiden, selv om det etter siste oppdemning har blitt mindre strand.

Jeg har veirett ned til vannet og stranden på vestsiden. Økt vannstand er en ulempe for fiske, badeområde, samt verdi på eiendommen. Strendene på Heimsvannet regnes som de fineste badeplassene i Hemne.

Økt vannuttak er ikke noe problem, men bemerker at vi ikke ønsker at det medfører høyere vannstand.»

Grunneiere Anne Grethe Heim, Margrethe og John Kiperberg, Sigrun og John Five og Marit Lian

«Demningen med overløp er for smal, noe som fører til at i perioder med mye nedbør eller snøsmelting renner ikke vannet fort nok ut - og stiger over høyeste grense.

Høyeste grense er for høy. Øvre grense ble ukritisk videreført fra tidligere eier, som hadde langt større vannforbruk og dermed ønske om å ha mye å gå på. Lerøy har på sine nettsider presisert at de gjenbruker 99% av sitt vann, og kan derfor ikke ha samme behov.

Den høye vannstanden fører til at strandområdene blir utilgjengelige, at strandsonen regelmessig vaskes ut, og nå ødelegger en rekke installasjoner som har befunnet seg i strandsonen i årevis.

Området langs østsiden av vannet har i mange år vært et rekreasjonsområde hvor man kunne gå langs stranden. Dette er ikke lenger mulig, fordi man presses inn i den tette vegetasjonen. Kommunen har dessuten bygget to broer for dette formålet. Pga den høye vannstanden blir det nærmest umulig å ta seg langs hele stranden.

Vannet er for høyt, og det uten at det er behov for det. Det gjør vannet og stranda utilgjengelig, og fører til utvasking av eiendommer og fylkesvei 293.

Argumentet om hekkemuligheter for storlom er ikke nevnt tidligere, men tilstanden i vannet nå er opplagt en endring i forhold til det fuglene har vært vant til. Det er jo ingen strand i hekketida, og enda verre blir det når vannet overstiger øvre grense og mulige reir.

Jeg krever at vannstanden reduseres til maks høyde 44,5 (basert på den målestav som i dag er plassert i målesonen).»

Ivar Fjellseth

«Hei, jeg er hytteeier med grense til Heimsvannet. Søknaden bør reguleres til det halve da vanngrense ellers blir en skjemmende opplevelse for oss som har vårt sted der.»

Tordis Vitsø Kjørsvik og Ottar Heim

« Som grunneiere har vi i flere år observert at stranda langs Heimsvatnet store deler av året er helt neddemt, med de problemer det medfører for:

- Rekreasjon, ferdsel, naturskjønnhet og dyreliv*
- Utvasking av eiendom og veigrunn*
- Verdiforringelse av eksisterende hytteeiendommer og framtidig salg av tomter*
- Drift og adkomst til gårdseiendom og utmark*
- Påvirkning av sandområdene på badestrand*

Vi krever at øvre vannstandsgrense senkes til normalvannstand på 44,5 moh. I følge beregninger foretatt for Lerøy Midt skal normalvannstand være tilstrekkelig i 55 dager før

nedre grense nås. Det vises også til kompenserende tiltak for å minke vannforbruk. Det er fra Lerøys side lovet en sommerregulering av vannstand i badesesongen til normalvannstand. Det er grunn til å spørre: Hvis normalvannstand, og 60 cm reguleringsområde er godt nok om sommeren når det er minst nedbør, hvorfor er det da ikke det hele året?

Reguleringsområde:

Hvordan vannstandsgrensene ble til:

Seks berørte grunneiere (Ottar Heim var tilstede) samt initiativtakere fra Snekvikfisk var før oppstart av det første anlegget i 1986 samlet ved Heimsvatnet for å diskutere vannstandsgrenser og reguleringsområde. Settefiskproduksjon, vannmengder og behov var forholdsvis ukjent for alle, men Snekvik uttrykte et behov for oppdemming for å ha nok vann å ta av. Det ble diskutert litt fram og tilbake, en småstein ble sparket hit og dit, og følgende kommentar falt: «Ja, vi må ikke ha det så høyt at Fylkesveien vaskes ut». «Da setter vi pinnen her da», konkluderte forsamlingen, og stakk en kjepp i bakken på ca. det nivå som er kjent som øvre vannstandsgrense. Møtet foregikk omtrent der varselskiltet på bildet står.

Så tilfeldig ble øvre og nedre vanngrense bestemt. Det som reddet den fatale beslutningen var at vannforbruket til anlegget var så stort at øvre grense sjelden og aldri ble nådd. Derfor har ikke disse grensene opplevdes som veldig problematisk før Lerøy Midt, med et lavere vannuttak og større mulighet for å holde vannet på maksnivå har vist hvor store skadevirkninger dette har.

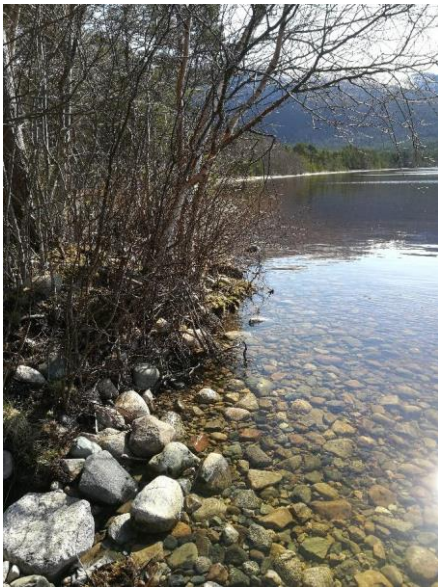

At disse vanngrensene har blitt videreført i flere omganger, og til slutt relativt ukritisk blir omfavnet av både Lerøy Midt og NVE er nesten ikke til å forstå. Vi vil ikke oppdrettsnæringen til livs, men reagerer når forringelse av en naturperle som Heimsvatnet er prisen som må betales.

Berørte grunneiere:

I fall det ikke er kjent, skal vi gjøre rede for grunneierforholdene rundt vannet. Hvis en grovt deler vannet i to, så er det på utløpssiden fire eiere (gårdsnummer 40), som mottar kompensasjon for bruken av vannet og fallretten. På den andre halvdel er det to eiere (undertegnede, g.nr. 31) som ikke har noen avtale med Lerøy Midt, eller mottar noen form for kompensasjon på tross av at skadevirkningene berører oss i like stor grad. Det har vært fremmet krav mot både tidligere eiere og Lerøy Midt, men kravet avvises med den begrunnelse at det er fallretten det betales for. Dette til tross for at det er vannreservoaret som har betydning for bedriften. Overløp fra vannet har for lenge siden vært benyttet til kvern- og sagbruk, men i en utstrekning som knapt påvirket vannet. Det var heller ikke gravd ned rør, så når overløpet var brukt opp stoppet virksomheten seg selv. Den reguleringen som nå pågår er det ingen historisk dekning for, og vi mener derfor grunneierne til g.nr. 40 selger en rett de ikke har. Det vil kreve en rettsak å få avklart disse forholdene juridisk, men for en vanlig lønsmottaker er det vanskelig å pådra seg kostnader og risiko som en slik sak medfører. Vannet vi eier halyparten av blir brukt til virksomhet med formidabel inntjening, men vårt krav er at vannet ikke samtidig skal forringes og ødelegges.

Tilstanden i vannet:

Det har de to siste årene vist seg hvor problematisk øvre vannstands nivå i Heimsvatnet er. All strand er neddemt, randsonene vaskes ut, og til og med «Kvitsanden» som Hemne kommune drifter er redusert til en smal stripe. Stranda er omtalt som en av de finere i Midt-Norge, og selv om vannstanden har vært senket i sommermånedene er det jo sørgelig at stranda ligger neddemt resten av året. Det er verd å merke seg at Hemne kommune ikke reagerer på dette. Vannstanden flytter også på sanden, og har gjort stranda mindre attraktiv fordi det kommer fram stein der det før var ensartet sand.

Utklipp fra konsesjonen gitt i 2013 - Dette stemmer dårlig med tilstanden i Heimsvatnet:

3. Konsesjonærs ansvar ved anlegg/drift m.v.

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og driften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal rette myndigheter underrettes i god tid på forhånd.

Dyreliv, rødlistearter:

Om to forhold som omtales spesielt i søknaden; Hekkende storlom og vandring av anadrome fiskeslag. Det som er helt sikkert er at storlomen har fått en ny situasjon å tilpasse seg siden alle strender og tidligere hekkeområder er neddemt. Det forlanges av hensyn til lomen (det er vanskelig å følge logikken her) - at vannet skal holdes på maksnivå i hekketida for at eventuelle reir ikke skal oversvømmes. Det samme kan selvfølgelig oppnås ved normalvannstand dersom vannreguleringen følges opp. Vi har selv registrert et overvann på 15 cm i demningen i nedbørsperioder, og et slikt «tillegg» vil naturligvis true reir. Vi skal ikke begi oss ut på å diktere løsninger for demningen, men stiller spørsmål ved om dammen enten burde vært langt bredere for å unngå overvann eller automatisert med tilknytning til vannstandsmåler.

I forhold til vandring for anadrome fiskeslag er jo derimot overvann ønsket, siden oppgang gjennom et rør ikke ser ut til å fungere etter hensikten.

Igjen – hvis man ikke er i stand til å løse dette så bryter man vel forutsetningene for konsesjon?

Rekreasjon, friluftsområde, allemannsrett:

Heimsvatnet har til alle tider vært et mye brukt friluftsområde. Fiske fra land, strender, turstier, bading, telting osv har vært tilgjengelig takket være allemannsretten vi er stolte av i Norge. Disse mulighetene er redusert og begrenset sånn som situasjonen er nå.

Et tankekors: Det forekommer saker der hus/hytteiere har satt opp gjerder som hindrer allmen ferdsel langs vann og sjø. Omtrent uten unntak sørger myndighetene for at disse blir fjernet. Ved Heimsvatnet er det nå satt opp «gjerde» det meste av året, og det med NVE/myndighetenes velsignelse. At næringsinteresser må tilgodeses er forståelig, men Lerøy Midt uttaler selv at de i forhold til sitt vannforbruk ikke har behov for å ha vannet så høyt - «Men det var nå de grensene det ble søkt om». På oppfordring om å senke vannet svarer de at NVE forlanger at de holder vannet på øvre grense av hensyn til storlomen.»

Utenfra virker det som sunn fornuft ikke er med i vurderingene. Når ingen vil ha det slik (herunder lokalbefolkningen), forholdene for rødlistearten storlom ødelegges og Lerøy Midt muntlig sier de ikke har behov – hvorfor er da øvre vannstandsgrense satt der den er?

Hvordan vil det bli?

Det er det ingen som vet. Det er framlagt beregninger og antagelser, men en faktor ingen kan forutsi er nedbørsmengden. Det er allerede vist hvilke skader og problemer dagens reguleringsregime gir, og det er ingen grunn til å tro at økt vannuttak vil bedre forholdene hverken for folk eller dyr.

Heimsvannet er en naturperle. Samtidig er det et vannreservoar som noen ser seg nytte i. Hvis det går an å kombinere dette er det til beste for alle. Men da må det tas utgangspunkt i normalvannstand, og Lerøy Midt må forholde seg til det. Produksjonen må tilpasses naturgrunnlaget, og ikke omvendt.

Søkers kommentarer til høringsuttalelsene**«HEMNE KOMMUNE**

29.05.2018

1. «Det forutsettes at fiskens frie gang i vassdraget sikres og at dette følges opp videre»

Dette er en forutsetning i gjeldende konsesjon. Det søkes kun om økt vannuttak uten endring i øvrige konsesjonsvilkår.

Lerøy Midt AS har gjort flere fysiske tiltak for å sikre fiskens frie gange:

- Fiskesperre i Beisvikbekken er fjernet.*
- Dam er bygget med hoppekulper nedstrøms for å gi fisk mulighet til å gå over kanten på demning.*
- Minstevannføringsrør er tilrettelagt som en fiskepassasje med hensyn til rørlengde og strømhastighet.*
- Dam med hoppekulper og installasjoner er bygget etter retningslinjer fra NVE og eksisterende litteratur for å tilrettelegge for fiskevandring.*

Dammens funksjonalitet med hensyn til fiskevandring overvåkes med populasjonsundersøkelser utført av profesjonell tredjepart. Første undersøkelse ble gjort i 2009. Siste ble utført i 2017 og ny undersøkelse er bestilt for mai 2018. I tillegg er det montert videoovervåkingsutstyr på fiskepassasje for å dokumentere funksjonalitet.

Ytterligere tiltak vil avhenge av resultater av populasjonsovervåkingen og videoovervåkingen.

For øvrig vises det til pågående sak med referanse 201401304-23.

2. «Det anbefales å regulere vannslippet slik at økologien i Beisvikbekken, herunder fiskens frie gang, tas hensyn til og satte miljømål for vassdraget oppnås»

I gjeldende konsesjon er det et krav om kontinuerlig slipp av minstevannføring og denne søkes ikke endret. I tillegg viser erfaring at magasinet fylles raskt opp ved økt tilsig. Sammen med aktiv regulering vil dette medføre at dammen fortsatt vil gå i overløp i perioder med nedbør, snøsmelting og flom.

3. «Der oppfordres til at Lerøy Midt bidrar inn i arbeidet med kunnskapsinnhenting og sikring av miljømålene»

I tillegg til allerede utførte miljøundersøkelser vil overvåkingen fortsette for å dokumentere diversitet og populasjonstilstand i Heimsvatnet, med tilhørende bekker.

4. «det er imidlertid viktig at reglement blir fulgt da små endringer i vannivå gir store endringer i vanddekt areal»

Omsøkt vannuttak vil føre til en generell reduksjon av vannstand og på denne måten bidra som buffer mot flom. I tillegg vil et økt vannforbruk, sammen med aktiv regulering, bidra til å motvirke forhøyet vannstand samt redusere varighet av den.

FYLKESMANNEN

5. «Økt vannbruk som omsøkt vil føre til mindre vann i Beisvikvassdraget ved at antall flommer med overløp ved dammen blir færre»

Vannstandsdata fra de to siste årene viser flere perioder der vannstanden stiger 10-20 cm per døgn og over 60 cm på noen få dager. Dette viser at Heimsvatnet, som sagt tidligere, reagerer veldig raskt på økt tilsig. Sammen med aktiv regulering for å unngå overskridelse HRV vil dette medføre at dammen i disse periodene fortsatt vil gå i overløp.

I tillegg til vannet som går i overløpet vil minimum 58 liter per sekund opprettholdes gjennom minstevannføringsrør, også når det ikke er overløp over dammen.

Fra dam til utløp i sjøen renner Beisvikbekken ca. 1 km. Tilsig fra omkringliggende terreng langs denne distansen vil også bidra til vannføringen i bekken, sammen med overløp fra dammen og minstevannavrenningen.

På bakgrunn av dette mener vi at flomforholdene i bekken vil opprettholdes selv med økt vannuttak.

6. «Etterundersøkelser viser imidlertid at innretning som skal sikre fiskevandring i vassdraget ikke fungerer som forutsatt»

Vi er uenig i denne påstanden da vi mener det ikke foreligger grunnlag for en slik konklusjon basert på tilgjengelig data, og er allerede i dialog med NVE angående dammens funksjonalitet. I tillegg er funksjonalitet med hensyn til fiskevandring allerede en forutsetning i gjeldende konsesjon og søknad om økt vannuttak vil ikke berøre denne forutsetningen.

7. «Det er ikke gjennomført undersøkelser av virkning av dagens vannbruksregime på storlom»

Hensyn til Storlom er allerede ivaretatt i eksisterende konsesjon. Dette hensynet er ikke søkt endret. I tillegg vil omsøkt vannuttak kunne redusere risiko for eventuell hekkende storlom ved å øke buffer mot stigende vannstand i strandsonen.

8. «Sjansen for å komme i en situasjon med vannmangel øker betydelig med nytt reguleringsregime»

Perioden fra desember 2017 til midten av mars i år er den lengste tørkeperioden vi har registrert. Samtidig har NVE gjennomgått de hydrologiske forhold i området og bekrefter at vannføringen i denne perioden er den minste registrerte siden før 1990, nesten 30 år. Også erfaringsmessig er det i dette tidsrommet de lengste tørkeperiodene kommer.

Beregningene i søknad viser at Heimsvatnet i denne perioden, der andre anlegg måtte søke om tapping under LRV, har kunnet levere omsøkt vannforbruk uten å gå under LRV med fortsatt ti dager til gode. Dette uten å ta hensyn til vannbesparende tiltak som normalt ville blitt iverksatt i en slik situasjon.

Det omsøkte vannforbruket har derfor fortsatt en god sikkerhetsmargin med hensyn til reservevannsvolum i en tørkeperiode.

Også under sommerregime er sikkerhetsmarginen god nok da vi ikke har registrert en sammenhengende tørkeperiode over 30 dager om sommeren.

FNF

9. «Konsesjonen bør kun gis med et forbehold om at hvis overvåkingen av demningen avdekker at den utgjør et vandringshinder, må tiltakshaver utbedre dette så fort som mulig»

Dette er en forutsetning i gjeldende konsesjon og vil fortsette å være det da vi kun søker om økt vannuttak uten endring i øvrige konsesjonsvilkår.

10. «Det må samtidig utredes om kulvert under den øverste broen utgjør et vandringshinder. Her må det avklares hvem som har det formelle ansvaret og settes krav til at dette utbedres»

Overvåkingen av vassdraget omfatter allerede strekningen før og etter denne kulverten. Da vei og kulvert ikke er vår eiendom kan vi ikke uten videre gjøre fysiske inngrep i denne installasjonen.

GRUNNEIER/HYTTEEIERE

11. «Som grunneier ønsker jeg å forsikre meg om at vannstanden ikke øker ytterligere slik den har gjort de siste årene»

Den økte vannstanden som er observert skyldes overgang fra et gjennomstrømningsanlegg som i gjennomsnitt brukte nesten 10 kubikk vann per minutt, til et moderne resirkulasjonsanlegg som bruker 3 kubikk vann per minutt. Omsøkt vannforbruk er 8 kubikk vann per minutt. Dette er nærmere det gamle vannforbruket, og vil føre til en generelt lavere vannstand og en situasjon som ligner mere på den interessentene var vant med før det nye anlegget ble bygget.

12. «Demning med overløp er for smal, noe som fører til at i perioder med mye nedbør eller snøsmelting renner ikke vannet fort nok ut og stiger over HRV»

Et økt vannuttak fra 3 kubikk per minutt til 8 kubikk per minutt vil bidra til å senke den generelle vannstanden og på den måten være en buffer mot høy vannstand i flomperioder. Et økt vannforbruk vil også føre til at perioden med forøket vannstand etter flom blir kortere.

Demning med overløp ble fornyet i 2014 og er helt lik den opprinnelige dammen. Tiltaket ble godkjent av NVE på bakgrunn av innsendte tekniske planer med flomberegninger og dimensjonering utført av SWECO.

For øvrig vises det til pågående sak med referanse 201401304-23.

13. «Høyeste grense er for høy»

HRV grense søkes ikke endret og er dermed ikke relevant for denne søknaden.

14. «Den høye vannstanden fører til at strandområdene blir utilgjengelige»

Et økt vannuttak vil være det beste tiltaket for en generell senkning av vannstanden gjennom hele året. Et økt vannuttak vil også bidra til å redusere konsekvensen og varigheten av nedbør og flom i strandsonen. Dette taler for at omsøkt vannforbruk øker areal i strandsonen og dermed tilgjengelighet.

15. «..to eiere som ikke har noen avtale med Lerøy Midt, eller mottar noen form for kompensasjon .. »

Dagens vannuttak skjer i samsvar med gjeldende privatrettslig avtale. Vi kan ikke se noe rettslig grunnlag som medfører betaling eller kompensasjon utover denne.

16. «hekkemuligheter for Storlom»

Ref. pkt. 7.

17. «utvasking av eiendommer og fylkesvei 293»

Vi har ingen kjennskap til at det foreligger dokumentasjon på utvasking av eiendom eller fylkesvei.

18. «Hvis normalvannstand og 60 cm reguleringshøyde er godt nok om sommeren når det er minst nedbør, hvorfor er det da ikke det hele året»

Vår loggdata viser at de lengste tørkeperiodene er mellom desember og mars. I år varte denne perioden i nesten 90 dager og 55 dager reservevann ville ikke vært nok. Derimot ser vi at tørkeperiodene ikke varer like lenge om sommeren og 55 dager reservevann i sommerperioden vil være nok til å opprettholde produksjon og samtidig ha en sikkerhetsmargin. Logg viser at tørkeperioder om sommeren vanligvis ikke har vart lengre enn ca. 30 dager.

19. «men Lerøy Midt uttaler selv at de i forhold til sitt vannforbruk ikke har behov for å ha vannet så høyt- «men det var nå de grensene det ble søkt om»»

Vi kjenner ikke til å ha uttalt dette og vil samtidig vise til søknad som dokumentasjon på behov.

20. «Lerøy Midt muntlig sier de ikke har behov»

Vi kjenner ikke til å ha uttalt dette og vil samtidig vise til søknad som dokumentasjon på behov.»

NVEs vurdering

Det planlagte tiltaket gjelder økt vannuttak fra Heimsvatnet. Det er ikke søkt om endringer i regulering og minstevannføring osv.

Heimsvatnet blir i dag benyttet som vannkilde til produksjon av settefisk. Fysiske inngrep knyttet til tiltaket, slik som inntaksarrangement og vannledning, er allerede etablert. Det skal gjøres en mindre omlegging av nederste del av vannledning, fordi det skal bygges et nytt bygg. Dette nye bygget skal behandles etter plan og bygningsloven. Mulige konsekvenser av det omsøkte tiltaket er derfor utelukkende knyttet til et økt vannuttak, og eventuelle konsekvenser dette vil ha for allmenne interesser i området.

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Heimsvatnet har vært benyttet som vannkilde til produksjon av settefisk i flere år. Siden NVE gav konsesjon i 2013 har det vært anledning til å ta ut i gjennomsnitt 3 m³/min (50 l/s) og maksimalt 13 m³/min (216,7 l/s) som er kapasiteten til rørledningen. Det maksimale vannuttaket var da tenkt benyttet i nødsituasjoner, som ved strømbrydd, feil på pumper eller annet uforutsett. Det blir nå søkt om tillatelse til et gjennomsnittlig vannuttak på 8 m³/min. Før det nye anlegget ble satt i drift i 2013 ble det i gjennomsnitt benyttet 9,85 m³/min.

Da resirkuleringsanlegget ble tatt i bruk og vannuttaket gikk ned, fikk man oftere overløp fra Heimsvatnet, og sammen med en minstevannføring på 58 l/s hele året gav dette mer vann i Belsvikbekken i forhold til det som var tilfellet tidligere. Når man nå igjen vil øke vannuttaket opp mot slik det var tidligere vil vannføringen i Belsvikbekken igjen reduseres, og man vil få lenger perioder med minstevannføring i elva enn det som har vært vanlig de siste årene.

I søknaden er det oppgitt at med omsøkt vannuttak kan man med magasinet på HRV levere vann i 91 dager uten tilsig. Om sommeren ligger HRV lavere og magasinet kan da levere vann i ca. 55 dager uten tilsig til magasinet. Søknaden bruker 2009 som eksempel på et tørt år, og med planlagt vannforbruk og minstevannføring ville det dette året ha vært nødvendig med tapping i ukene 3-7, 16-36 og 44-52. Dette ville på det meste gitt en nedtapping på 72 cm (kote 44,18), og man ville hatt igjen ca. 28 cm av magasinet. I et normalår må magasinet tappes i forkant av badesesongen (15. juni). I et tørt år vil vannforbruket være tilstrekkelig til å få ned vannstanden.

Sommeren 2018 har vært uvanlig tørr, også i Hemne kommune. Søker viser til at vannstanden denne sommeren bare har variert med 50 cm, og på det laveste var 40 cm over LRV. De hadde med andre ord fortsatt mye å gå på. Det blir også opplyst at anlegget ble driftet som vanlig, uten å spare på vannet.

NVE vurderer at magasinkapasiteten er god, og at denne sammen med naturlig tilsig vil sikre en stabil vannforsyning gjennom hele året, også i tørrår.

Flere av høringsuttalelsene vi har mottatt gjelder et ønske om lavere vannstand i Heimsvatnet. Det virker som lokalbefolkningen mener vannstanden nå er høyere enn den tidligere har vært. Det ble ikke gjort noen endringer i reguleringshøyden gjennom konsesjonen i 2013, og ny dam ble bygget med overløp tilsvarende gammel dam. Det som endret seg, var at vannuttaket ble redusert svært mye i forhold til hva det hadde vært de senere årene. Etter hva NVE kan forstå er det nok dette som er grunnen til at vannstanden oppleves som høyere enn før. HRV er ikke endret, men vannstanden ligger

en større del av tiden på denne vannstanden, som følge av at det tappes mindre vann fra Heimsvatnet. Dette var også diskutert i NVEs bakgrunn for vedtak av 23.1.2013. Når det nå søkes om å øke det gjennomsnittlige vannuttaket til 8 m³/min nærmer man seg igjen det vannuttaket som var vanlig før NVE gav konsesjon i 2013. Ut ifra dette mener NVE at vannstanden i Heimsvatnet sannsynligvis vil nærme seg det som var «normalt» før resirkuleringsanlegget ble tatt i bruk.

Naturmangfold

I forbindelse med den forrige søknaden gjorde Aqua Kompetanse AS en kartlegging av fisk i Belsvikbekken og Heimsvatnet med innløpsbekker. Samme firma undersøkte også vassdraget for elvemusling. Fiskeundersøkelsene viste at Heimsvatnet har en tett bestand av både ørret og røye. I Belsvikbekken, og i innløpsbekkene ble det registrert en lav tetthet av ørret. Det var ikke registrert årsyngel i noen av bekkene. Både i Belsvikbekken og Gaupdalsbekken ble det funnet ål. Ål er rødlistet og vurdert som *sårbar (VU)* på norsk rødliste. Det ble ikke funnet elvemusling i vassdraget.

Det har tidligere vært sperret for oppgang av anadrom fisk i vassdraget. Med nytt resirkuleringsanlegg og UV-behandling var ikke fiskesperre lenger nødvendig, og denne er fjernet. I 2015 ble også dammen i Heimsvatnet rehabilitert og det skal være lagt til rette for oppgang av anadrom fisk og ål. I 2017 utførte Aqua Kompetanse AS igjen elfiske i vassdraget, og fant også da ørretsyngel og ål i bekkene. Bestandene er fortsatt svake, selv om det nå skal være mulig for anadrom fisk å vandre forbi dammen. Lerøy Midt AS skriver at de derfor vil overvåke overløpet på dammen og røret gjennom dammen for fiskeoppgang i sesongen 2018 med kamera, for å se om det må gjøres forbedringer, eller om bestandene bare trenger mer tid for å ta seg opp.

Et økt vannuttak vil påvirke hvor mye vann som går i elva. Periodene med bare minstevannføring vil bli lenger enn de er i dag, og dette vil kunne få konsekvenser for sjørørret. I et normalår vil man fortsatt måtte tappe ned til sommer-HRV. Data fra søknaden viser at i et tørt år vil vannuttaket til anlegget kunne være høyere enn tilsiget til Belsvikbekken i to til tre måneder, der sommermånedene normalt vil være de tørreste. Det betyr at i disse månedene vil man måtte benytte magasinet, og vannføringen i elva vil utelukkende være den pålagte minstevannføringen. Normalt vil tilsiget til Belsvikbekken i store deler av året, også i tørrår, være betydelig større enn vannuttaket til settefiskanlegget. Så lenge magasinet da er fullt vil alt overskytende vann komme bekken, og vannlevende organismer til gode. NVE mener det er uheldig for sjørørreten at man nå kan risikere lenger perioder med minstevannføring, men vi mener den minstevannføringen som blir sluppet, vil gi tilstrekkelig vanndekket areal til å opprettholde levelige forhold for sjørørret, før man igjen får nedbør og høyere vannføring. NVE vurderer at det normalt vil være perioder med høy vannføring på sensommer/høst til å sikre oppvandring av fisk i vassdraget. Når det gjelder passasje for fisk over dammen, som noen av høringspartene mener ikke fungerer, så var dette et vilkår i vår konsesjon fra 2013, og blir fulgt opp av NVE.

I forhold til terrestrisk miljø ble eksisterende kunnskap benyttet da man vurderte konsesjonssøknaden i 2013. Det er gjort observasjon av hekkende storlom i Heimsvatnet. I 2013 var denne listet som *nær truet* på Norsk rødliste av 2010. I dag er denne arten ikke lenger på rødlista. Hekkende storlom er sårbar for vannstandsendringer. Den beveger seg svært dårlig på land, og må til vann for å kunne ta til vingene. Dersom vannstanden synker betydelig etter at reir er etablert, vil derfor storlommen bli sårbar for predatorer, og utrygg med for lang vei til vannet. Resultatet kan da være avbrutt hekking. I motsatt fall kan reir bli lagt under vann hvis vannstanden plutselig stiger. I NVEs bakgrunn for vedtak av 23.1.2013 ble det vurdert at et lavere vannuttak, ville holde vannstanden mer stabil gjennom hekkesesongen, og således være en forbedring for eventuell storlom. Storlom er nå tatt ut av rødlista,

men det er fortsatt en fugl som er avhengig av relativt stabil vannstand for å kunne benytte seg av Heimsvatnet som hekkelokalitet. Til tross for våre vurderinger i tidligere vedtak kan ikke NVE nå se at det nye vannuttaket skal være til særlig ulempe. Vannstanden vil sannsynligvis ligge litt lavere enn i dag. I tørre år vil man ikke ha behov for å tappe noe særlig ned mot badesesongen og vannstanden vil være relativt stabil fra hekkesesongen starter (mai) og til lenge etter eventuelle unger er på vannet. Det er lite sannsynlig at vannstanden skal øke mye i denne perioden, da magasinet hele tiden må tappes for å holde sommer-HRV. Det er eventuelt mulig for søker å gjøre enkle tiltak for hekkende storlom dersom de ønsker å forsøke dette. Det har blant annet i Skottland vært gjort vellykkede forsøk på å etablere hekkeflåter for storlom i vann der vannstanden endres mye. Dette er også gjort noen steder i Norge, men NVE har ikke informasjon om hvor vidt dette har fungert også her. NVE mener at endringene vil være akseptable for storlom, både fordi endringene etter vår vurdering ikke vil være veldig store og fordi storlom ikke lenger er på norsk rødliste.

Langs Belsvikbekken er det registrert naturtypen *viktig bekkedrag* med utforming viktig gytebekk og med rik sumpskog av typen gråor og hegg. Lokaliteten har fått verdi *viktig (B)*. På vestsida av Heimsvatnet er det også registrert en mindre lokalitet av beiteskog som har fått verdi *lokalt viktig (C)*. Det skal ikke gjøres nye inngrep langs Belsvikbekken, eller Heimsvatnet. Naturverdier knyttet til beiteskogen, og gråor-hegg skogen vil derfor ikke bli berørt.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om økt vannuttak fra Heimsvatnet legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, tidligere søknad med fiskeundersøkelser, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 17.9.2018. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

I influensområdet til Belsvik settefiskanlegg finnes det ål (VU), sjørørret, beiteskog verdi C og viktig bekkedrag verdi B. En eventuell økning i vannuttak fra Heimsvatnet vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5.

NVE har også sett påvirkningen fra vannuttaket i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er dermed blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen anses ikke som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Landskap, friluftsliv og brukerinteresser

Alle høringsuttalelsene som har kommentert innenfor dette tema har skrevet at vannstanden i dag er for høy. Med et økt vannuttak vil vannstanden generelt bli lavere og mer lik den allmennheten var vant med før resirkuleringsanlegget ble tatt i bruk. Se ellers kommentar lenger opp under «hydrologiske virkninger av utbyggingen». NVE mener at et økt vannuttak ikke vil forringe opplevelsverdien av Heimsvatnet og Belsvikbekken. Det ligger vilkår i den opprinnelige konsesjonen som tar vare på Heimsvatnet sin verdi som badested ved at vannstanden må senkes i badesesongen. Utover dette kan vi ikke se at andre allmenne interesser knyttet til landskap, friluftsliv og brukerinteresser skal bli negativt berørt av et økt vannuttak fra Heimsvatnet.

Kulturminner

Det skal ikke gjøres nye fysiske inngrep i området i forbindelse med økt vannuttak. Kulturminner blir derfor ikke berørt.

Vannkvalitet, vannforsynings- og resipientinteresser

Hemne kommune opplyste i forrige høringsrunde at Heimsvatnet er reservevannkilde/krisevannkilde for området. Kommunen vurderte den gang at tiltaket ikke kom i konflikt med deres interesser i vassdraget. Hemne kommune har ikke nevnt dette vannuttaket i denne høringsrunden, og NVE mener ut ifra dette at vannuttaket ikke vil påvirke kjente vannforsyningsinteresser.

Samfunnsmessige fordeler

Produksjon av storsmolt reduserer laksen sin tid i sjø, og dermed også den perioden laksen er utsatt for lakselus og andre parasitter/sykdommer. Belsvik settefisk vil med økt vannuttak kunne produsere 4500 tonn med smolt, og gir dermed et betydelig bidrag til produksjon av smolt i regionen. Settefiskanlegget bidrar også med arbeidsplasser i Hemne kommune.

Oppsummering

Belsvik settefisk representerer et betydelig bidrag til produksjon av smolt i regionen. En økning i størrelsen på smolten i anlegget i Belsvik medfører at fisken får kortere tid på sjø, og man begrenser sjansen for sykdom, lakselus og andre parasitter. Økt vannuttak vil etter NVEs mening først og fremst kunne være negativt for sjørreten i utløpsbekken fra Heimsvatnet. NVE mener at minstevannføring og overløp over dammen vil være tilstrekkelig for å opprettholde et visst vanndeckt areal i elva og sikre oppgang av fisk. Høringsuttalelser peker på at det er for høy vannstand i Heimsvatnet som oppleves som en ulempe for allmennheten. NVE mener at med det nå omsøkte vannuttaket vil sørge for at vannstanden sjeldnere enn i dag vil ligge helt oppe på HRV. NVE mener at fordelene med smoltproduksjon overstiger de ulempene det omsøkte vannuttaket vil ha for allmenne og private interesser.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Lerøy Midt AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til økt vannuttak fra Heimsvatnet. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder Miljødirektoratet/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av produksjon av settefisk ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: vannuttak, reguleringsgrenser, vannslipp

Følgende data for vannføring og vannuttak er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon:

Middelvannføring	l/s	413
Alminnelig lavvannføring	l/s	58
5-persentil sommer	l/s	53
5-persentil vinter	l/s	64
Gjennomsnittlig vassuttak	l/s	133
Maksimalt vannuttak	l/s	217

Reguleringsgrenser

Se KI-notat nr. 3/2013

Slipp av vann

Se KI-notat nr. 3/2013.

Vannuttak

Rørkapasiteten fra Heimsvatnet til settefiskanlegget er 13 m³/min (216,7 l/s). Maksimalt vannforbruk er av søker satt til 13 m³/min. Største vannuttak er tenkt benyttet i nødsituasjoner (strømbrydd, feil på pumper eller annen uforutsett) i en kortere periode inntil feilen er rettet. Gjennomsnittlig behov er satt til 8 m³/min (133,3 l/s).

Planlagt vannuttak

Måned	Planlagt vannuttak
Januar	8,27 m ³ /min
Februar	8,21 m ³ /min
Mars	6,96 m ³ /min
April	9,46 m ³ /min
Mai	5,95 m ³ /min
Juni	9,88 m ³ /min
Juli	5,14 m ³ /min
August	8,27 m ³ /min
September	7,65 m ³ /min
Oktober	7,35 m ³ /min

November	9,46 m ³ /min
Desember	6,16 m ³ /min

Post 2: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 3: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.